EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 3.6.2021.
COM(2021) 290 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o evaluaciji Uredbe (EU) br. 910/2014 o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu (eIDAS)

{SEC(2021) 229 final} - {SWD(2021) 130 final}

1. UVOD

U ovom se izvješću iznose rezultati evaluacije Uredbe (EU) br. 910/2014 o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu („Uredba eIDAS”)[1]. Člankom 49. Uredbe propisuje se da Komisija preispituje primjenu Uredbe, a posebno provodi evaluaciju potrebe za izmjenom područja primjene ili određenih odredaba Uredbe, uzimajući u obzir iskustvo stečeno njezinom primjenom, kao i tehnološki, tržišni i pravni razvoj[2] te da je izvješće prema potrebi popraćeno zakonodavnim prijedlozima.

Prateći radni dokument službi sadržava detaljnije dokaze i analize kojima se potkrjepljuju ovi nalazi.

1.1. Okvir za eIDAS

Uredbom eIDAS donesenom 2014. EU je pionirski uveo prvi prekogranični okvir za pouzdane digitalne identitete i usluge povjerenja, koji je otad pridobio priznanje i poštovanje na globalnoj razini. Cilj Uredbe eIDAS bio je svim građanima EU-a omogućiti pristup javnim uslugama u cijeloj Uniji pomoću sredstava elektroničke identifikacije izdanih u njihovoj matičnoj zemlji. Namjera je bila povećati povjerenje u elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu pružanjem zajedničkog temelja za sigurnu i neometanu elektroničku interakciju među građanima, poduzećima i javnim tijelima, povećavajući time djelotvornost javnih i privatnih usluga na internetu, elektroničkog poslovanja i elektroničke trgovine u Uniji. Uredbom je izvan snage stavljena Direktiva 1999/93/EZ o okviru Zajednice za elektroničke potpise, koja je u osnovi obuhvaćala samo elektroničke potpise.

Kako se može iščitati iz pravne osnove Uredbe, članka 114. UFEU-a, Uredbom se željelo ukloniti postojeće prepreke funkcioniranju unutarnjeg tržišta promicanjem usklađivanja zakonodavstva država članica, posebno uzajamnim prekograničnim priznavanjem i prihvaćanjem elektroničke identifikacije, autentifikacije, potpisâ i povezanih usluga povjerenja kada je to potrebno radi pristupa i obavljanja elektroničkih postupaka ili transakcija.

Prije nego što je Uredba stupila na snagu, nije postojao sveobuhvatan prekogranični i međusektorski okvir na razini EU-a za sigurne, pouzdane i jednostavne elektroničke transakcije koji bi obuhvaćao elektroničku identifikaciju, autentifikaciju i usluge povjerenja. U prijedlogu Komisije (COM(2012) 238 final) od 4. lipnja 2012. i priloženoj procjeni učinka (SWD(2012) 135 final) utvrđena su sljedeća četiri opća cilja:

- omogućivanje razvoja jedinstvenog digitalnog tržišta,
- promicanje razvoja ključnih prekograničnih javnih usluga,
- poticanje i jačanje tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu,

[1] Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ, *SL L 257*, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0910&from=hr

[2] „Komisija preispituje primjenu ove Uredbe i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću najkasnije do 1. srpnja 2020. Komisija posebno provodi evaluaciju potrebe za izmjenom područja primjene ove Uredbe ili njezinih određenih odredaba, uključujući članak 6., članak 7. točku (f) te članke 34., 43., 44. i 45., uzimajući u obzir iskustvo stečeno primjenom ove Uredbe, kao i tehnološki, tržišni i pravni razvoj.”

- bolja prilagođenost korisnicima (građanima i poduzećima).

Iako su ostvareni mnogi ciljevi iz Uredbe, koja je postala temeljni element za olakšavanje provedbe jedinstvenog tržišta u nizu sektora (npr. za financijske usluge te omogućivanje pristupa podacima i njihove ponovne uporabe u upravnim postupcima), s njom je povezan i niz ograničenja: nepostojanje obveze obavješćivanja o nacionalnim sustavima elektroničke identifikacije, ograničen broj obilježja (elemenata osobnih podataka) koja se mogu pouzdano dostaviti trećim stranama, usmjerenost Uredbe na javni sektor i nepostojanje jasnih poticaja privatnim subjektima za korištenje nacionalnih sustava elektroničke identifikacije. Osim toga, europski ekosustav elektroničkog identiteta rascjepkan je zbog različitih nacionalnih regulatornih okruženja, razina digitalnog upravljanja i kultura te neujednačene razine povjerenja u javne institucije.

1.2. Kontekst

Pružanje usluge digitalnog identiteta iz temelja se mijenja. Subjekti kao što su banke, pružatelji usluga elektroničke komunikacije ili komunalna poduzeća, od kojih su neki zakonom obvezni prikupljati obilježja identiteta, oslanjaju se na svoje procedure kako bi mogli djelovati kao provjereni pružatelji usluge identiteta. Internetski posrednici, uključujući velike platforme za društvene medije i internetske preglednike[3], djeluju kao *de facto* digitalni nadzornici identiteta te nude rješenja na temelju pristupa BYOI (engl. „Bring Your Own Identity", vlastita potvrda identiteta), koja njihovim korisnicima omogućuju da se na internetskim stranicama i servisima trećih strana autentificiraju putem postojećih korisničkih profila. Praktičnost takvih rješenja plaća se gubitkom kontrole nad time koji se osobni podaci otkrivaju trećim stranama, a takva sredstva elektroničke identifikacije nisu povezana s fizičkim identitetom, što otežava suzbijanje prijevara i kibersigurnosnih prijetnji. Velika većina građana EU-a rado bi na raspolaganju imala siguran digitalni identitet koji bi im omogućio pristup internetskim uslugama.[4] Naposljetku, iako postoje mnoga različita stajališta o budućnosti digitalnog identiteta, potrebno je ozbiljno razmotriti ključnu ulogu nacionalnih državnih tijela u razvoju svih dalekosežnih ekosustava digitalnog identiteta.

Današnji korisnici očekuju da se mogu neometano koristiti internetom te da su im dostupne mobilne aplikacije i rješenja za jedinstvenu prijavu koja se mogu koristiti za internetske usluge u privatnom i javnom sektoru i koja obuhvaćaju sve slučajeve primjene identifikacije, od prijave pseudonimom na internetske platforme do sigurne identifikacije za potrebe e-zdravstva ili e-bankarstva. Sigurna internetska identifikacija i razmjena vjerodajnica u obliku obilježja postaju sve važnije jer raste broj usluga povezanih s identitetom i personaliziranih usluga. Mogućnost digitalne potvrde identiteta postat će važan čimbenik socijalne uključenosti, a pružanje usluga digitalnog identiteta strateška prednost.

U svojem govoru o stanju Unije 16. rujna 2020. predsjednica Europske komisije najavila je da Komisija želi svim građanima EU-a ponuditi siguran i pouzdan digitalni identitet:„Želimo skup pravila kojima su ljudi u središtu. (...) Uključivat će kontrolu nad našim osobnim podacima koju danas često nemamo. Svaki put kad nas aplikacija ili internetska stranica upitaju da kreiramo novi digitalni identitet ili da se jednostavno ulogiramo putem velike platforme, ne možemo znati što se u stvarnosti događa s našim podacima. Zbog toga će

[3] Facebookovi ili Googleovi korisnici mogu se, primjerice, putem svojih računa na tim uslugama prijaviti na Booking.com ili EU Login:https://developers.facebook.com/docs/facebook-login/overview https://developers.google.com/identity/

[4] Istraživanje Eurobarometra 503, Stavovi o učinku digitalizacije na svakodnevni život, prosinac 2019.: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2228

Komisija ubrzo predložiti siguran europski e-identitet. Identitet kojem vjerujemo i koji će svaki građanin moći koristiti bilo gdje u Europi za raznovrsne usluge, od plaćanja poreza do najma bicikla. Tehnologiju zahvaljujući kojoj sami možemo kontrolirati koji se podaci koriste i na koji način."

Europsko vijeće podržalo je taj Komisijin cilj te u zaključcima Vijeća od 1. i 2. listopada 2020. pozvalo Komisiju da do sredine 2021. iznese prijedlog inicijative o europskom okviru za digitalni identitet:

U zaključcima Europskog vijeća poziva se na „razvoj okvira za sigurnu javnu elektroničku identifikaciju (eID) na razini EU-a, uključujući interoperabilne digitalne potpise, kako bi se ljudima pružila kontrola nad njihovim identitetom i podacima na internetu te omogućio pristup javnim, privatnim i prekograničnim digitalnim uslugama. Vijeće poziva Komisiju da do sredine 2021. iznese prijedlog inicijative o europskom okviru za digitalni identitet."

Elektronička identifikacija građanima i poduzećima omogućuje da dokažu tko su kad pristupaju uslugama na internetu. Usluge povjerenja, npr. elektronički potpisi, povećavaju sigurnost, praktičnost i učinkovitost internetskih transakcija. Uredba eIDAS jedini je prekogranični okvir za pouzdanu elektroničku identifikaciju (eID) fizičkih i pravnih osoba te za usluge povjerenja. eIDAS omogućuje prekogranično priznavanje državnih eID-ova za potrebe pristupanja javnih uslugama, pod uvjetom da je eID prijavljen u okviru Uredbe eIDAS. Tom se uredbom ujedno uspostavlja tržište EU-a za usluge povjerenja kojima se u svim državama članicama priznaje isti pravni status kao i odgovarajućim klasičnim postupcima u papirnatom obliku.

2. GLAVNI ZAKLJUČCI EVALUACIJE

Glavni zaključci evaluacije, u skladu s evaluacijskim kriterijima, mogu se sažeti pod sljedećim naslovima.

2.1. Djelotvornost

Odredbe o elektroničkom identitetu dovele su do stvaranja mreže eIDAS, kojom se korisnicima prijavljenih sustava elektroničke identifikacije želi omogućiti prekogranični pristup internetskim javnim uslugama. Na razini EU-a ostvarena je interoperabilnost tek ograničenog broja sustava elektroničke identifikacije[5].
Uredbom eIDAS uspješno je uspostavljena pravna sigurnost u pogledu odgovornosti, tereta dokaza, pravnog učinka i međunarodnih aspekata usluga povjerenja, no i dalje postoje određeni problemi. Dostupnost i prihvaćanje usluga povjerenja u Uniji povećali su se od uvođenja Uredbe eIDAS, no postoje razlike među državama članicama i među različitim uslugama povjerenja.

Unatoč određenim postignućima, Uredba nije ostvarila svoj potencijal u smislu djelotvornosti. Prijavljen je tek ograničen broj sustava elektroničke identifikacije, što znači da je prijavljeni sustav elektroničke identifikacije dostupan ograničenom broju građana Unije (59 % stanovništva). Prihvaćenost prijavljenih sustava elektroničke identifikacije ograničena je jer nisu svi čvorovi eIDAS-a u funkciji, tek manji broj javnih službi nudi prijavljivanje sustava u

[5] Otkad je u rujnu 2017. stupio na snagu dio Uredbe koji se odnosi na elektroničku identifikaciju, 14 država članica prijavilo je barem jedan sustav elektroničke identifikacije, a četiri države članice već su prijavile nekoliko sustava. Dosad je prijavljeno ukupno 19 sustava elektroničke identifikacije: https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/Country+overview

okviru eIDAS-a ili je povezan s odgovarajućom infrastrukturom, a tehničke pogreške korisnicima onemogućuju djelotvornu autentifikaciju.

Kad je riječ o uslugama povjerenja, cilj Uredbe da ostane tehnološki neutralna doveo je do brojnih razlika u tumačenju zahtjeva među državama članicama, među ostalim i zato što nisu doneseni dodatni provedbeni akti. Ne može se zaključiti da su na razini EU-a u potpunosti postignuti ravnopravni uvjeti. Ipak, Uredbom eIDAS uspostavljen je snažan okvir koji se može dopuniti potrebnim standardima i zahtjevima kako bi se smanjila postojeća rascjepkanost tržišta i razlike u tumačenju nadzornih tijela i tijela za ocjenjivanje sukladnosti te pojačala suradnja među nadzornim tijelima.

2.2. Učinkovitost

Polazna procjena upućuje na zaključak da su mjerljivi troškovi zasad veći od koristi. U području elektroničke identifikacije koristi nisu ostvarene zbog slabog prihvaćanja.

Glavne skupine dionika za koje je dio Uredbe eIDAS koji se odnosi na elektroničku identifikaciju stvorio troškove i koristi jesu nacionalna tijela, operateri čvorova eIDAS-a, pružatelji usluga elektroničke identifikacije i pružatelji usluga. Kad je riječ o uslugama povjerenja, glavne skupine dionika koje su imale glavninu troškova i koristi jesu tijela za akreditaciju, tijela za ocjenjivanje sukladnosti i nadzorna tijela te kvalificirani i nekvalificirani pružatelji usluga povjerenja.

Za pojedinačne dionike većinom je riječ o očekivanim koristima (koje su diskontirane kao buduće koristi) koje su stoga gotovo nemjerljive. Redovni troškovi upravljanja u području usluga povjerenja ograničeni su i uglavnom povezani s osiguravanjem usklađenosti. Za pojedinačne dionike koristi su trenutačno uglavnom hipotetske (i diskontirane kao buduće koristi) te stoga gotovo nemjerljive. Pružatelji usluga povjerenja bilježe koristi u obliku prihoda od pružanja usluga povjerenja u drugim državama EU-a i proširenja tržišne baze.

2.3. Relevantnost

Ekosustav elektroničke identifikacije iz temelja se promijenio od uvođenja Uredbe eIDAS te su u njemu sada sve prisutniji privatni pružatelji usluga identiteta. S obzirom na povećanje broja digitalnih transakcija, svi građani EU-a trebali bi imati pristup sigurnom i interoperabilnom digitalnom identitetu, što trenutačno nije slučaj. Ciljevi pravnog okvira eIDAS-a i dalje su relevantni za rješavanje prvotno utvrđenih problema, osobito potrebe da se donošenjem zajedničkih standarda osigura prekogranična i međusektorska interoperabilnost usluga povjerenja kako bi se smanjila rascjepkanost tržišta. Sadašnji opseg primjene i usmjerenost Uredbe eIDAS na sustave elektroničke identifikacije koje su prijavile države članice EU-a i na omogućivanje pristupa javnim uslugama putem interneta čine se previše ograničenima.

Zbog nekih važnih prepreka prihvaćanju među korisnicima i privatnim pružateljima usluga regulatorni okvir nije uspio ostvariti svoj puni potencijal. Iako se u brojnim sektorskima aktima EU-a upućuje na rješenja eIDAS-a, Uredba eIDAS još uvijek nije odgovorila na potrebe određenih sektora (npr. obrazovnog, bankovnog, putničkog, zrakoplovnog). Jedan od čimbenika koji ograničavaju postojeći okvir u pogledu tih sektorskih potreba jest nepostojanje posebnih obilježja po područjima.

Glavno je pitanje može li eIDAS održati korak s najnovijim tehnološkim razvojem u području usluga povjerenja. Kad bi se proširio popis usluga povjerenja, prije svega uvođenjem usluge povjerenja za e-arhiviranje, usluge povjerenja koja podržava prenosive identifikacijske vjerodajnice i usluge povjerenja za elektroničke poslovne knjige, one bi se mogle uvesti za brojne slučajeve primjene te bi se građanima i poduzećima omogućilo dokazivanje identiteta ili atributa/obilježja digitalnim putem, bez potrebe za fizičkim dokumentima.

2.4. Dosljednost

Evaluacija pokazuje da se dio Uredbe koji se odnosi na elektroničku identifikaciju oslanja na općenito dosljedan sustav uzajamnog priznavanja elektroničke identifikacije utemeljen na prijavljivanju i stručnom pregledu. Okvir za usluge povjerenja predviđa dosljedan sustav nadzora nad uslugama povjerenja. Ipak, utvrđeni su određeni problemi koji utječu na unutarnju dosljednost Uredbe.

Kad je riječ o elektroničkoj identifikaciji, sustav prijavljivanja i stručnog pregleda utvrđen okvirom za eIDAS trebao je rezultirati zajedničkim shvaćanjem razine sigurnosti koju pruža određeni sustav elektroničke identifikacije, no procjena praktične provedbe pokazuje da to nije uvijek slučaj. Iako se time potiče fleksibilnost i tehnološka neutralnost, zajedničko shvaćanje toga što čini znatnu i visoku razinu sigurnosti još uvijek ne postoji. Usredotočenost na javne usluge proturječna je mogućnosti da korisnik ograniči količinu poslanih podataka na najmanju razinu potrebnu za autentifikaciju pri određenoj usluzi (prema tom načelu uvijek se šalje najmanji skup podataka koji omogućuje identifikaciju osobe). Provedba sustava eIDAS u njegovu postojećem obliku ne omogućuje primjenu načela Opće uredbe o zaštiti podataka o smanjenju količine podataka i zadanoj privatnosti jer korisnik ne može odrediti koji će se podaci razmjenjivati i s kime.

U pravilima o ocjenjivanju pružatelja usluga povjerenja u odnosu na funkcionalne zahtjeve iz Uredbe za potrebe stjecanja statusa kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja postoje neke slabe točke jer nisu dovoljno detaljno opisane obveze, odgovornost i opseg nadležnosti tijela za ocjenjivanje sukladnosti. Nekim se odredbama priznavanje određenih metoda identifikacije (npr. biometrijske provjere) prepušta državama članicama, koje ih priznaju na nacionalnoj razini, čime se otežava postizanje ravnopravnih uvjeta u regulatornom smislu i stvara nesigurnost.

2.5. Dodana vrijednost EU-a

Uredbom eIDAS stvoreni su poticaji za države članice da uvedu nacionalna rješenja za elektroničku identifikaciju, no dodana vrijednost okvira za eID pokazala je velika ograničenja zbog slabe pokrivenosti, prihvaćanja i korištenja. Kad je riječ o uslugama povjerenja, Uredbom je osiguran zajednički pravni okvir za korištenje tih usluga te je smanjena rascjepkanost tržišta i povećana njihova prihvaćenost. Uz pomoć usluga povjerenja javne uprave mogu osuvremeniti i digitalizirati usluge te digitalno izdavati dokaze, čime se smanjuje administrativno opterećenje.

Kad je riječ o elektroničkoj identifikaciji, prvotno utvrđene potrebe zbog kojih je Uredba donesena i dalje su relevantne te bi stavljanje Uredbe izvan snage dovelo do rascjepkanosti i negativnih posljedica za druga zakonodavna područja koja se oslanjaju na eIDAS. Određenim prilagodbama regulatornog okvira mogla bi se povećati dodana vrijednost EU-a (npr. olakšavanjem korištenja pouzdanih državnih sustava elektroničke identifikacije u privatnom sektoru te definiranjem okvira za razmjenu posebnih obilježja i vjerodajnica koje pružaju

javni i privatni sektor). Kad je riječ o uslugama povjerenja, i dalje su prisutne određene prepreke koje proizlaze iz nacionalnog tumačenja i/ili proturječnog nacionalnog prava te je zbog toga prihvaćanje tih usluga ograničeno.

3. REVIZIJA OKVIRA ZA EIDAS

Uredba eIDAS temeljni je element za olakšavanje provedbe jedinstvenog tržišta u nizu sektora (npr. u bankovnom sektoru koristi se za pružanje nekih od podataka o identitetu potrebnih za poštovanje pravila o suzbijanju pranja novca[6]; Direktiva o platnim uslugama (PSD2)[7] temelji se na uslugama povjerenja iz eIDAS-a, npr. e-pečatima i kvalificiranim certifikatima za autentifikaciju internetskih stranica (QWAC), za utvrđivanje vjerodostojnosti internetskih stranica na kojima usluge plaćanja pružaju treće strane; elektronički identitet utemeljen na eIDAS-u preduvjet je za prekograničnu razmjenu administrativnih potvrda i bit će neophodan za uspješnu provedbu i funkcioniranje načela „samo jedanput” (OOP) od 2023. nadalje[8]). Okvir za usluge povjerenja međunarodno je priznat i temelj je za nacrt odredbi[9] koje bi 2021. trebale postati UN-ov predložak zakona o uslugama povjerenja u elektroničkoj trgovini te za aktualne pregovore o elektroničkoj trgovini u okviru WTO-a[10].

Međutim, od donošenja Uredbe eIDAS 2014. mnogo se toga promijenilo. Okvir se temelji na nacionalnim sustavima elektroničke identifikacije koji slijede različite standarde i usmjeren je na relativno mali segment potreba građana i poduzeća za elektroničkom identifikacijom: siguran prekogranični pristup javnim uslugama. Te usluge uglavnom su važne za 3 % stanovnika EU-a[11] koji žive u državi članici u kojoj nisu rođeni.

Otad je digitalizacija svih funkcija društva znatno porasla. Pandemija bolesti COVID-19 snažno je utjecala na brzinu digitalizacije. Pružanje javnih i privatnih usluga zato se sve više digitalizira. Građani i poduzeća očekuju visoku razinu sigurnosti i praktičnosti za sve internetske aktivnosti, npr. podnošenje poreznih prijava, upis na strana sveučilišta, otvaranje bankovnog računa na daljinu ili podnošenje zahtjeva za kredit, najam automobila, osnivanje poduzeća u drugoj državi članici, autentifikaciju radi plaćanja putem interneta, javljanje na poziv za podnošenje ponuda objavljen na internetu itd.

Zbog toga se znatno povećala i potražnja za sredstvima identifikacije i autentifikacije putem interneta te sigurne digitalne razmjene informacija povezanih s identitetom, obilježjima ili kvalifikacijama uz visoku razinu zaštite podataka[12]. To je dovelo do promjene paradigme te prelaska na napredna i praktična rješenja koja korisnicima omogućuju integraciju različitih provjerljivih podataka i certifikata. Sredstva elektroničke identifikacije i usluge povjerenja

---

6 Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ.

7 Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ.

8 Počevši od 2023. načelom „samo jedanput” omogućit će se javnim upravama da transparentno i sigurno ponovno upotrebljavaju i razmjenjuju podatke i dokumente koje su građani već dostavili. (Članak 14. Uredbe (EU) 2018/1724 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. listopada 2018. o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema, SL L 295, 21.11.2018.).

9 https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.IV/WP.167

10 Vidjeti npr. dokumente sa sjednice radne skupine IV. UNCITRAL-a/Elektronička trgovina, sjednica 6.–9. travnja 2021.: https://uncitral.un.org/en/working_groups/4/electronic_commerce

11. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_citizens_living_in_another_Member_State_-_statistical_overview

12 U Italiji je, na primjer, krajem 2019. broj korisnika SPID-a (pokrenutog 2016.) iznosio približno 5 milijuna. Danas ima više od 18 milijuna aktivnih korisnika (vidjeti https://avanzamentodigitale.italia.it/it/progetto/spid), uz kontinuiran porast od približno milijun korisnika mjesečno. Korištenje SPID-a povećalo se s približno 55 milijuna cijele 2019. na približno 32,4 milijuna samo u veljači 2021.

kako ih uređuje eIDAS danas ne mogu zadovoljiti tu potražnju zbog njegovih postojećih ograničenja. Sredstva identifikacije ili autentifikacije razvijena u privatnom sektoru izvan okvira za eIDAS nude tek djelomična rješenja. Iako nude jednostavnu autentifikaciju putem trećih strana (npr. prijava na razne usluge putem računa za Facebook ili Google), najčešće se koriste za pristup nereguliranim privatnim internetskim uslugama za koje nije potrebna visoka razina sigurnosti. Ta sredstva ne mogu ponuditi istu razinu pravne sigurnosti, zaštite podataka i privatnosti, uglavnom zato što su samopotvrdna i ne omogućuju povezivanje s pouzdanim i sigurnim državnim elektroničkim identitetom.

U veljači 2020. Komisija se u Strategiji za izgradnju digitalne budućnosti Europe[13] obvezala na reviziju Uredbe eIDAS u cilju poboljšanja njezine djelotvornosti, proširenja primjene na privatni sektor te promicanja pouzdanih digitalnih identiteta za sve građane i poduzeća u Uniji. Nakon izbijanja pandemije bolesti COVID-19 postalo je jasno koliko je ta revizija hitna. Poremećaji u pružanju izvanmrežnih javnih i privatnih usluga te iznenadna potreba za dostupnošću i korištenjem svih vrsta javnih i privatnih usluga putem interneta razotkrili su, šest godina nakon donošenja, ograničenja eIDAS-a u pružanju očekivanih koristi građanima, poduzećima i državama. Revidirana i ojačana Uredba eIDAS mogla bi odgovoriti na nove tržišne i društvene zahtjeve ispunjavanjem potrebe za pouzdanim rješenjima povezanima s državnim sustavima elektroničke identifikacije, ali i za obilježjima i vjerodajnicama koje pružaju javni i privatni sektor, kojima u potpunosti upravlja korisnik i koji su priznati za pristup javnim i privatnim uslugama u cijeloj Uniji. Time bi se podupro velik broj postojećih ili predloženih regulatornih okvira za jačanje jedinstvenog tržišta EU-a.

4. ZAKLJUČCI

Ukupno gledano, Uredba eIDAS pridonijela je daljnjem razvoju jedinstvenog tržišta. Ponudila je temelje za razvoj tržišta usluga identiteta i povjerenja u Uniji te tako podržala sve veću potrebu za sigurnim digitalnim transakcijama. No kad se pogled usmjeri na budućnost i u obzir uzmu promjene u ciljevima i očekivanjima korisnika, postaje očito da je potrebno poboljšati djelotvornost, učinkovitost, dosljednost i relevantnost Uredbe eIDAS kako bi se ostvarili novi ciljevi politika te ispunila očekivanja korisnika i zadovoljila tržišna potražnja, pri čemu treba uzeti u obzir i najnovija kretanja u digitalizaciji.

Na tržištu se stvara novo okruženje u kojem je naglasak prebačen s pružanja i korištenja strogo definiranih digitalnih identiteta na pružanje i oslanjanje na pojedina obilježja povezana s tim identitetima. Porasla je potražnja za rješenjima za elektronički identitet koja mogu ponuditi te mogućnosti i tako omogućiti povećanje učinkovitosti i visoku razinu pouzdanosti u pristupu uslugama u cijeloj Uniji, u privatnom i u javnom sektoru, oslanjajući se pritom na potrebu za identifikacijom i autentifikacijom korisnika s visokom razinom sigurnosti.

S obzirom na svoju inherentnu ograničenost na javni sektor, složenost povezivanja privatnih pružatelja internetskih usluga sa sustavom, nedostatnu dostupnost u svim državama članicama i nedostatak fleksibilnosti potrebne kako bi se podržali raznovrsni slučajevi primjene, postojeća Uredba eIDAS ne može odgovoriti na te nove tržišne zahtjeve.

[13] Europska komisija. (2020.). Strategija o izgradnji digitalne budućnosti Europe.